

HØGSKOLEN I SØR-TRØNDELAG

Høgskoleadministrasjonen

NOTAT

TIL: Høgskolestyret	Dato: 03.09.04
FRA: Høgskoledirektøren	Arkiv:
	HS-sak: 049/2004

SAK: INSTITUSJONSSTRUKTUR INNEN HØYERE UTDANNING I MIDT-NORGE

Tidl. sak(er):

Kopi til:

Vedlegg:

Institusjonsstruktur innen høyere utdanning i Midt-Norge

Innledning

I siste møte før sommeren ba Høgskolestyret om at en i første møte etter ferien tok opp til en prinsipiell diskusjon spørsmålet om alliansebygging med andre institusjoner, og da spesielt NTNU. Saken var foranlediget av at spørsmålet om en sammenslåing av HiST og NTNU var reist internt på NTNU samtidig som HiST allerede har fattet et vedtak om å samarbeide med HiNT med sikte på å oppnå akkreditering som vitenskapelig høgskole. Høgskoledirektøren ble i den forbindelse bedt om å skrive et notat. Saken er ytterligere aktualisert av flere oppslag i pressen der HiSTs utbyggingsplaner og NTNUs flytteplaner til Gløshaugen og Øya er koblet sammen med spørsmålet om å slå sammen de to institusjonene.

Foreliggende notat er et forsøk på en beskrivelse utviklingen på området de siste tiår, på å se sammenhengen mellom målene i Strategisk plan og institusjonelle løsninger og på å beskrive først og fremst de mulighetene som vil ligge i en samorganisering av HiST med HiNT eller NTNU.

Dersom utviklingen på NTNU viser at dette er en sak HiST må ta stilling til, blir det nødvendig å sette i verk en intern prosess med utgangspunkt i styret og rektors ledergruppe som inkluderer ledergruppene på avdelingene studentorganisasjonene og som i tillegg sikrer bred medvirkning fra de ansatte. En slik prosess må sikre at vi internt har samme oppfatning av hva som er HiSTs faglige mål slik disse er beskrevet i Strategisk plan. Den må avklare HiSTs rammevilkår, dagens og morgendagens, og på fritt grunnlag utdype ulike mulige løsninger, og forutsetninger. Både valg av prosess og endelig beslutning vil i siste instans være styrets avgjørelse.

Overordnede målsettinger

For HiST vil alt samarbeid og eventuell sammenslåing med andre institusjoner alltid være underordnet institusjonens faglige målsetting. Samarbeid og sammenslåinger vurderes ut fra i hvilken grad de bidrar til å realisere faglige mål slik disse er beskrevet i Strategisk plan. De faglige utfordringene og mulighetene for næringsmiddelfag, vernepleie, økonomi og

ingeniørfag må stå i fokus. Institusjonelle rammer er hjelpemidler for å realisere faglige ambisjoner. Fokus er ikke på HiST som institusjon, men på fagmiljøene og studentene.

Internasjonal utvikling

Gjennom mange år var strukturen innenfor høgre utdanning internasjonalt stabil og relativt entydig. I de land som var påvirket av mellomeuropeisk universitetstradisjon var det en tredeling med de tradisjonelle universitetene med de akademiske grunnlagsdisiplinene, vitenskapelige høyskoler for noen av profesjonsutdanningene som teknologi, landbruk og økonomi, og egne skoler for de kortere profesjonsutdanningene. I motsetning til de to første kategoriene drev ikke de siste egen forskning. Den angloamerikanske modellen samlet flere fag innenfor universitetene, særlig gjaldt dette USA. Trenden de senere årene har vært at grensene mellom kategoriene er i ferd med å viskes ut. Universiteter og høyskoler slås sammen og profesjonshøyskoler blir forskningsbaserte og endrer kategori til universitetet. Den såkalte akademiske drift er mer enn rent jåleri. Det er et stort udekket behov for forskningsbasert kunnskap innenfor mange av profesjonene. I tillegg har prestisje knyttet til dokumentert akademisk kompetanse fått økende betydning for både institusjonene, de ansatte og studentene. Den er viktig for rekruttering av studenter, for studentenes muligheter på arbeidsmarkedet etter endt studium, og for de ansatte som har behov for et internasjonalt nettverk

Det er grunn til å tro at veksten innen masterutdanningene vil komme innen profesjonsutdanningene. Ser en til USA, så har profesjonsutdanningene klart flest mastergradstudenter. Det er grunn til å tro at en vil få den utviklingen i Europa også. Masterstudiene vil da enten måtte få nye midler, de må belastes eksisterende bevilgninger til universitetene, eller de baseres på at det overføres studieplasser internt på høyskolene fra bachelorutdanningene.

Nasjonal utvikling

Konvergeringen av de forskjellige institusjonstypene avspeiles for Norges del i de ti siste års lovgiving på området. Vi fikk i 94 en felles lov for universiteter og høyskoler. Lovforslaget som skal behandles av Stortinget våren 2005 skiller heller ikke mellom universitet og høyskole.

Norge hadde helt til opprettelsen av de regionale høyskolene et stabilt system med jevn vekst på universitetene og de vitenskapelige høyskolene, og mange utenlandsstudenter, spesielt innenfor medisin, økonomi og ingeniørfag. De regionale høyskolene definerte seg som vitenskapelige institusjoner, og vi fikk det vi kunne kalle akademisk drift i Norge. Høyskolene begynte å arbeide for å få universitetsstatus, sterkt støttet av lokalmiljøet. Samling av alle høyskolene i regionen i statlige høyskoler har gitt flere høyskoler et volum som gjør universitetsstatus til et realistisk alternativ, enten alene eller sammen med andre høyskoler i regionen. Hos oss som i de fleste andre land har dette vært et politisk spørsmål. I og med opprettelsen av NOKUT er det innført et system i Norge som gjør spørsmålet institusjonstype til et faglig spørsmål. Høyskoler med ambisjoner vil kunne bli universitet dersom de faglige forutsetningene er til stede.

En todeling av sektoren med de 4 universitetene og de vitenskapelige høyskolene som forskningsinstitusjoner med høyere grads utdanning og høyskolene som grunnutdanningsinstitusjoner uten forskningsbevilgninger har tradisjonelt hatt sterk støtte hos universitetene. Det er flere grunner til at denne arbeidsdelingen ikke kunne **fastholdes**. De

internasjonale trendene gikk i en annen retning, store samfunnssektorer som sysselsetter profesjonsutøvere har et minst like stort behov for forskning som mange av de tradisjonelle universitetsdisiplinene. I tillegg har de tradisjonelle universitetsmiljøene ikke lagt stor nok vekt på anvendt forskning som kan gi beslutningsstøtte til profesjonsutøvere og politikere.

Høgskolenes ambisjoner om først å få høyere grads utdanning og deretter universitetsstatus er ikke en ren akademisk statusjakt. Den har også en bakgrunn i profesjonenes behov for høyere grads tilbud og økende forståelse av forskningens betydning for profesjonsområdene. FoU har tradisjonelt vært et universitetsanliggende, og gradssystemet var tidligere i stor grad rettet inn mot behovet for å utdanne lærere til videregående skole (2 mellomfag/grunnfag og et hovedfag). Høgskolenes kandidater har behov for en høyere grad som bygger på 3-årig profesjonsutdanning, men som har det samme akademiske nivå som hovedfaget. I tillegg kan det antakelig hevdes at universitetene har ikke tatt høgskolenes behov alvorlig nok når det gjelder opprettelse av profesjonsrettede hovedfag og utdanning av doktorgradskandidater til lærerstillinger i høgskolesektoren.

Det er noen eksempler på at det er opprettet hovedfag rettet mot profesjonene ved universitetene, sosialt arbeid og helsefag på NTNU, sykepleie i Bergen og Oslo etc. Vi får dermed et skille mellom hovedfagsutdanningen og grunnutdanningen. Det kan diskuteres hvor vellykket det institusjonelle skillet mellom grunnutdanningene og mastergradene har vært. Grunnutdanningene får på den måten ikke den nære kontakten med forskningen som de bør ha, og sammenhengene i utdanningsforløpet blir dårligere enn det kunne vært. Høyere grads undervisning vil kunne gi viktige kvaliteter til lavere grads undervisning - og omvendt.

Status nasjonalt

Oslo har nå 20 professorer, en økning på 5 de siste 2 år. Agder har over 30 professorer, Stavanger over 50. Høgskolene i Bodø, Stavanger, Agder, Molde og Oslo har doktorgradsstudier. Noen av de mindre høgskolene har flere professorer enn HiST. HiST har 40 ansatte i doktorgradsløp, men har fortsatt en svakhet når det gjelder produksjonen.

Høgskolen i Stavanger har allerede fått en faglig vurdering som sier at ut fra de kriteriene NOKUT har utarbeidet, så vil Stavanger kunne gis status som universitet. Universitetet i Stavanger blir en realitet i løpet av året. Vi vil da for første gang ha de fleste av våre høgskolefag innenfor en universitetsinstitusjon. Høgskolen i Agder arbeider målbevisst for å bli et universitet og vil nok klare å realisere disse planene. Høgskolen i Bodø har tilsvarende ambisjoner, og det er tatt initiativ til å samle Møre - høgskolene til et Møreuniversitet og høgskolene rundt Mjøsa til et innlandsuniversitet. Arbeidet med å samle Høgskolen i Tromsø og universitetet har stoppet litt opp, men en må forvente at spørsmålet vil nok bli tatt opp igjen. Norges landbrukshøgskole endrer navn til Norges biovitenskapelige universitet.

Status regionalt

Trøndelag, som en del andre regioner, føler presset fra det sentrale Østlandsområdet. Det er her man har den største veksten i innbyggertall. Sør-Trøndelag er det fylket som har flest studieplasser relativt til innbyggertallet. I tilknytning til diskusjonen om distriktskomiteens utredning om regioninndeling, har det kommet opp forslag om at de statlige høgskolene og bevilgningene knyttet til dem bør regionaliseres. Noe tilsvarende er ikke foreslått for universitetenes vedkommende.

Studentrekruttering har ikke vært et problem hittil, men kan bli det. Særlig Høgskolen i Oslo har utnyttet det nye finansieringssystemet og øket studentopptaket de siste årene. Politikerne i

Sør-Trøndelag fylke og Trondheim har en visjon om å skape en dynamisk og innovativ byregion med utgangspunkt i kompetansemiljøene innenfor høgre utdanning og forskningsinstitusjonene. En samling av HiST og NTNU kombinert med en konsentrasjon av høgre utdanning og forskning i Øya-området, sammenfaller med denne visjonen. Signalene fra det politiske miljøet og departementet har hittil vært positive til en sammenslåing med HiNT eller NTNU.

Finansieringsmodellen

Departementet søker å videreføre dagens budsjettsituasjon gjennom den nye budsjettmodellen. I prinsippet skal samme resultat, volummessig og kvalitetsmessig gi samme uttelling. Ulikheten i systemet ligger i forskjellig grunnbevilgning, urettferdig kategorisering av fag, ulik mulighet til å få tilgang til ekstern finansiering. HiST har sektorens dårligste bevilgning pr. produsert studiepoeng. For at det skal endre seg, må bevilgningsmodellen endres. En sammenslåing med andre institusjoner vil på kort tid neppe påvirke bevilgningsnivået. På lengre sikt vil en få synergieffekter, omdisponering innenfor den samlede institusjon, større påvirkningskraft når det gjelder å endre bevilgningssystemet og bedre tilgang til eksterne kilder. Det vil også være en risiko. I en samlet institusjon kan en komme negativt ut i den interne fordelingsprosessen.

Det er sagt fra departementet at FoU definert som tradisjonell akademisk publiseringsvirksomhet kommer til å få øket betydning i finansieringsmodellen. Valget av bevilgningsmodell må ses i sammenheng med tema i dagens politiske debatt. Institusjoner og politikere har oppmerksomheten rettet mot å styrke kompetanse og innovativitet. Europa skal bli verdens mest innovative region, Trøndelag skal bli Europas mest innovative region etc. De amerikanske eliteuniversitetene er idealet for mange land. Norge søker å kompensere med sine "Centers of Excellence" og forskningsfondet, og ved å vektlegge kvalitet på FoU stadig sterkere i finansieringsmodellen.

Betydningen av universitetsstatus

HiST har tidligere sagt at en ikke tar sikte på å oppnå universitetsstatus. Kvalitativt skal vi derimot ikke stå tilbake for universitetene, og kvalitets- og relevanskravene innenfor FoU er de samme for HiST som for alle andre. Det er legitimt å spørre om universitetsbetegnelsen i seg selv betyr noe. Viktigst er tross alt undervisnings- og forskningskvalitet. Antakelig er det gode grunner for at så mange akademikere i Norge og Sverige arbeider hardt for at deres institusjon skal oppnå universitetsstatus. Den formelle tilordningen til en internasjonalt anerkjent og prestisjetung institusjonstype er i alle fall av betydning for deler av virksomheten. Universitetsbetegnelsen signaliserer noe om kvalitet, forskningsinnhold og bredde. Universitetsstatus vil åpne noen dører, gi tilgang til noen nettverk som ellers er stengt. Det vil kunne lette rekrutteringen av studenter, og det kan gjøre det enklere å rekruttere personale med høy kompetanse. Ønsket om anerkjennelse hos kolleger, fagfeller og allmennheten er en drivkraft i forskningen, og er sammen med en genuin interesse for faget en viktig for forskere når de velger arbeidsplass. Når våre konkurrenter får universitetsstatus knyttet til fagområder som hittil i Norge bare har ligget i høgskolesektoren, kan det derfor være en trussel. En eventuell sammenslutning med NTNU er selvsagt noe mer enn bare status, det innebærer at en blir en del av en institusjon med et etablert renommé og omfattende forskningsaktivitet. En sammenslutning med HiNT vil bl.a. kunne begrunnes med at en har ambisjoner om å få til et profesjonsuniversitet i Trøndelag. En slik institusjon ville ha et klarer fokus på profesjonsutdanningenes interesser, men realiseringen av en slik sammenslåing vil kunne ligge lenger frem i tid enn NTNU-alternativet. Samtidig er NTNU profesjonsuniversitetet i Norge.

Strategisk plan

I sin strategiplan har HiST vedtatt et overordnet etisk og verdimessig grunnlag for virksomheten. HiST skal bygge på allmenne humanistiske idealer med fokus på menneskeverd, likeverd og medvirkning. Sentralt står vår tradisjonelle oppgave som er å utdanne yrkesutøvere med praktisk kyndighet og vitenskapelig tenkemåte. Høgskolen skal også ha et solid utadrettet faglig miljø og satse målrettet på kvalitet og nyskapning i studier og læringsformer gjennom relevant forsknings- og utviklingsarbeid, og gjennom alliansebygging med andre læresteder. Erfaringsbasert kunnskap og akademisk kunnskap er to viktige pilarer for høgskolene.

Strategisk plan tar utgangspunkt i den forventede samfunnsmessige utvikling og endrede rammebetingelser for offentlige høyere utdanningsinstitusjoner fram mot år 2010. Med dette utgangspunktet har Høgskolen i Sør-Trøndelag pekt ut satsingsområder som i hovedsak innebærer styrking av virksomheten innenfor følgende fem hovedområder:

- FoU
- Høyere grads utdanning
- Nye studie- og læringsformer
- Økning av etter- og videreutdanningsvirksomheten
- Styrking av innsatsen innenfor innovasjon og entreprenørskap

FoU

HiSTs profesjonsutdanninger representerer områder med et forskningsunderskudd. Profesjonene har et behov for å få med seg forskningsmessig basert kunnskap ut i arbeidslivet. Profesjonene har den praksisnærheten som er nødvendig for å produsere praktisk nyttig kunnskap. NTNU har en styrke på det teoretiske og metodiske området. Samlet burde dette gi grunnlag for en vekst i den faglige aktiviteten innenfor våre områder.

Typiske utfordringer vår kandidater står overfor når de kommer ut i arbeidslivet vil kunne være:

- Tiltak for barn med lese- og skrivevansker
- Tiltak mot mobbing
- Pedagogiske tiltak for å bedre matematikkinnlæringa
- Tiltak i rusmiddelomsorgen
- Prioriteringer i helsevesenet
- Organisering av sosialtjenesten
- Rehabilitering av yrkesvalghemmede
- Plassering av barn som er utsatt for omsorgsvikt
- Utviklingsoppgaver knyttet til nystartede bedrifter
- Evaluering av konkurranseutsetting av offentlige tjenester
- Oppvekst og grunnskole som forskningsarena.
- Fagdidaktikk innen matematikk, fremmedspråk, morsmål
- Effekten av sosiale tiltak, bruk av tvang, rusmiddelomsorg, rehabilitering til arbeidslivet
- Effektivisering av regionale tiltak mot næringslivet
- FoU i små og mellomstore bedrifter
- Lagring av matvarer
- Utvikling av konserveringsmetoder for næringsmidler

- Organisering av kommunehelsetjenesten
- Industriell markedsføring
- Regionale bedrifters bruk av IKT i markedsføring og kundekontakt
- Utvikling av tekniske hjelpemidler for funksjonshemmede

Typisk for disse forskningsområdene er at de vil kreve kompetanse innenfor flere områder, i tillegg til praktisk innsikt og profesjonskunnskap, også kompetanse innenfor tradisjonelle universitetsfag som sosiologi, statsvitenskap, organisasjonskunnskap etc.

Høyere grads utdanning

HiST

I Strategisk plan heter det:

- Høgskolen skal utrede og bygge opp mastergradergradsstudier innen sentrale faglige områder. Høgskolen vil arbeide for å bygge opp den nødvendige faglige egenkapitalen inne de fagområder der studier skal utvikles. Det skal blant annet vurderes om høgskolen skal inngå allianser med andre læresteder som ledd i etableringen av studietilbudene.
- Tidlig i planperioden vil høgskolen prioritere arbeidet med etablering og oppbygging av studiet Master of Science i økonomisk-administrative fag.

Masterstudiet i økonomisk-administrative fag er etablert. I tillegg har HiST et samarbeid om MPA med HiNT og Handelshøyskolen i København, et samarbeid om master i IT/softwareutvikling med HiNT og IT-universitetet i København og HiST har blitt akkreditert for to nye masterstudier innenfor lærerutdanninga. En stor del av HiSTs frie studieplasser er blitt brukt til masterstudiene innenfor økonomi og administrasjon. Dersom vi skal oppfylle Strategisk plan, vil antakelig ti mastergrader være et minimum. Det innebærer at det må trekkes ressurser fra bachelorutdanningene og videreutdanningene og at de frie studieplassene blir refordelt. Alle fagmiljøene vil måtte bruke egne studieplasser for å få plass til masterutdanningene. Et argument for en sammenslutning med en annen institusjon vil kunne være at denne type satsinger vil kunne bli lettere å få til innenfor en større institusjon.

Regionale oppgaver

Høgskolen i Sør-Trøndelag ser det som en primæroppgave for høgskolen å bidra til en god økonomisk vekst i trøndelagsregionen og til å bidra til å utvikle gode offentlige tilbud innenfor høgskolens fagområder. Det er derfor lagt vekt på å styrke FoU-området, og spesielt FoU som er rettet mot problemstillinger som er direkte relevante for utvikling av profesjonene, yrkesutøvelse og regional utvikling.

Nye lærings- og undervisningsformer

HiST ønsker å være i fremste rekke når det gjelder å ta i bruk nye lærings- og undervisningsformer for å høyne studiekvaliteten, jfr. kvalitetsreformen som kom etter at planen var vedtatt. Gjennom mer studentaktive arbeidsformer håper en også å kunne oppnå en effektivitetsgevinst som kan gi de ansatte mer tid til utvikle egen fagkunnskap og FoU.

Videre- og etterutdanning

Videre- og etterutdanning skal i prinsippet være selvfinansiering. Her er vi pr. id dag i konkurranse med HiNT, og i noe mindre grad med NTNU. Dette er antakelig det området der vi vil stå best rustet til å oppfylle ambisjonene i Strategisk plan uten å inngå allianser med andre institusjoner.

Innovasjon og entreprenørskap.

HiST har utviklet utdanningstilbud på dette området både ved AiTEL, AFT og TØH, Det satses FoU-midler, og vi er med i lokale og nasjonale nettverk på området. Det drives noe forskning på området ved TØH der en ansatt har tatt doktorgraden ved NTNU, og det er tildelt en stipendiatstilling på området til AFT. Vi har vært relativt flinke til å trekke til oss nasjonale satsingsmidler beregna på høgskolesektoren og på dette området. NTNU har relativt omfattende program og har også bygget opp tilbud som går mer direkte på å hjelpe fram gode foretningsideer til oppstartfasen. HiNT s satsing ligger på nivå med vår egen.

Realisering av Strategisk plan

Samlet sett innbærer oppfyllelsen i strategisk plan at vi går fra å være en grunnutdanningsinstitusjon med hovedvekt på 3- og 4-årige profesjonsutdanninger som i det alt vesentlige er finansiert over statsbudsjettet, til å bli en institusjon med et stort innslag av FoU, et antall masterutdanninger og med et stort omfang av eksternfinansiert virksomhet.

Noen av målsettingene innenfor strategisk plan lar seg realisere innenfor rammen av eksisterende HiST, andre går ut over dagens rammer for virksomheten.

HiST har prioritert å bygge opp høyere grads studier, både fordi det er et genuint behov for høyere grads utdanning innenfor sentrale profesjonsutdanninger, og fordi engasjement innenfor høyere grads studier vil være en forutsetning for å få til god kvalitet på grunnstudiene. Skal en beholde høyt kvalifiserte fagfolk i konkurranse med universitetene, er det også nødvendig å ha mer krevende og utfordrende faglige oppgaver knyttet til høyere grads utdanning og FoU.

Institusjonelle alternativ for HiST

HiST står overfor 4 aktuelle alternativ:

- Videreføring av dagens ordning. Selvstendig høgskole med universitetsambisjoner på noen fagområder.
- Et mer forpliktende samarbeid med de store byhøgskolene om mastergrader i en felles graduate school.
- Sammenslåing med HiNT til et profesjonsuniversitet med 12000 studenter.
- Sammenslåing/innlemmelse i NTNU.

Videreføring av dagens ordning

HiST har satt seg høye faglige mål. Når HiST i Strategisk plan har pekt på allianser med andre institusjoner som et redskap til å få realisert disse målene, så skyldes det vissheten om at innenfor dagens institusjonelle rammer så vil dette kreve bevisst prioritering over lang tid og noen smertelige valg der noe velges bort for spesielt å gi plass til FoU og masterstudier. HiST har gjennom hardhendt prioritering fått øket de interne FoU - satsingene vesentlig. Sentrale midler var siste år 10 mill kr. i tillegg til at flere avdelinger allerede har nådd målet om 25 % av arbeidstidsressursene til FoU. I tillegg bruker HiST 6 mill. kr til doktorgradsstillinger. Skal vi komme på nivå med universitetene krever det at vi i alle fall nærmer oss universitetsnivå når det gjelder ressurser til FoU og høyere grads utdanning. Med det ressursmessige grunnlaget HiST har, innebærer det at HiST må ha større ekstern inntjening, og må drive mer effektivt både administrativt og innenfor undervisning enn andre høgskoler og universitetene.

Masterstudier er kostbare, og vil bli en betydelig belastning for HiST dersom de skal bygges opp innenfor alle hovedkategorier av profesjonsutdanninger. En sammenslutning med HiNT

eller NTNU vil kunne være en vei å gå for å få fordelt kostnadene, samtidig som en høster fordelene av et styrket fagmiljø. Dersom vi fortsetter som selvstendig institusjon med de endringskravene det innebærer, så står vi overfor store utfordringer. Samtidig som vi skal etablere flere høyere grads tilbud, må vi øke produksjonen av studiepoeng, bedre læringsmiljøet, øke FoU-innsatsen, øke tallet på professorer og øke internasjonaliseringen.

Fordelen vil være at vi har direkte styring og ikke er avhengig av å lykkes de politiske prosessene i en stor institusjon, har korte kommunikasjons- og beslutningslinjer, kan raskere tilpasse oss endringer i eksterne rammevilkår. Dersom en ikke får endret finansieringssystemet til et rent prestasjonsbasert system, vil vi være avhengig av at vi skaper en institusjon med høy effektivitet og høy ekstern inntjening. Det vil likevel ta lang tid for HiST å bygge opp faglige miljø og et akademisk renommé. Det er eksempler på at institusjoner med et svakt faglig utgangspunkt gjennom målbevisst arbeid over lang tid, har klart å bygge seg opp til en eliteinstitusjon (University of Warwick). En fortsettelse av selvstendighetslinjen vil kreve institusjonell tålmodighet og vilje til prioriteringer.

Det er selvsagt også et alternativ å senke ambisjonene i Strategisk plan, og i hovedsak begrense seg til de mastergradene en allerede har fått akkreditering for.

Samarbeid med de andre storbyhøgskolene

Det er et løft å få realisert masterutdanninger innenfor profesjonsutdanningene. De fleste høgskolene har imidlertid planer om å få til slike tilbud. Situasjonen for høgskolene i Bergen, Oslo og Trondheim har mange likhetstrekk, selv om Oslo har kommet klart lenger i sin faglige oppbygging enn høgskolene i Trondheim og Bergen. Vi har de samme fagtilbudene, vi har ikke universitetsfag, og vi ligger i universitetsbyer. Det siste er i en viss forstand en ulempe ved at vi får lite oppmerksomhet fra media og politikere, og har stor konkurranse om de beste fagfolkene, og fra universitet som allerede har startet egne mastergradstilbud rettet mot profesjonene. Dermed har vi to atskilte fagmiljø i samme by, ett på universitetet og ett på høgskolen, og ingen direkte sammenheng mellom lavere og høyere grads utdanning slik det er i alle andre universitetsstudier. Samtidig ligger alle de tre høgskolene i folkerike områder med god studenttilgang, og universitetet er en viktig rekrutteringsbase for grunnstudiene våre.

Et høyskolekonsortium med de andre høgskolene i de store byene i en felles graduate school vil gjøre det lettere å finne ressurser til en satsing på mastergrader og doktorgrader i profesjonsutdanningene. Det er imidlertid en komplisert konstruksjon og vanskeligere å håndtere enn en lokal sammenslutning. Utgangspunkt vil da være at universitetene defineres som konkurrenter og at høgskolene har en målsetting om å holde også master- og doktorgrader innenfor kjerneområdene i våre institusjoner. Ved å avsette et begrenset antall studieplasser får vi et bredt mastergradstilbud med medvirkning både faglig og styringsmessig.

Sammenslåing med HiNT

HiST undersøker flere samarbeidsmuligheter. Styret har gjort vedtak et tett samarbeid med HiNT for å se på mulighetene for sammen å søke akkreditering som vitenskapelig høgskole. HiST og HiNT har i stor grad overlappende fagtilbud. Her ligger det spennende muligheter for å utnytte felles fagtilbud, bygge større faglig miljø, styrke forskningen og få etablert flere mastergrader i profesjonsfagene.

HiST og HiNT vil samlet bli en institusjon med 12000 studenter, et anselig tall vurdert i historisk sammenheng. Universitetet i Lund, nå Nordens største universitet hadde i 1960 ca 5000 studenter.

HiNT har en styrke i nærhet til regionen, sterk politisk støtte, betydelig arbeidsplass i regionen, historisk bra bevilgningsnivå, gode relasjoner mot praksisfelt og god etterspørsel etter EVU. De har i motsetning til HiST svært gode lokaliteter og god infrastruktur. Svakheten ligger særlig på rekrutteringen til grunnutdanningene og FoU og lav akademisk kompetanse.

HiST har som de andre store byhøgskolene god rekruttering. HiNT har problemer innenfor noen studietilbud, men har relativt sett god situasjon sammenlignet med andre høgskoler i regionen. En sammenslåing av de to høgskolene vil kunne styrke rekrutteringen ved at det samlede fagtilbud blir bedre og fleksibiliteten blir større. Ubrukte studieplasser vil kunne brukes innenfor fagtilbud med god søkning, og det vil kunne opprettes desentrale studieplasser på etablerte studiesteder.

HiST og HiNT har i stor grad sammenfallende studietilbud. Utnyttelse av synergi krever at i stor utstrekning bruker nettbasert teknologi, i tillegg til noe reising for både studenter og lærere. For øvrig vil det innenfor en del fag kunne skapes til dels svært tunge fagmiljø. Vi vil kunne få store miljø innen for eksempel IT, pedagogikk, økonomi, norsk sykepleie og vernepleie som vil ha en kritisk størrelse og som i omfang vil være fullt ut sammenlignbare med mange universitetsmiljø. Ikke minst innen lærerutdanningene gir ny gradsstruktur muligheter, og størst muligheter dersom lærestedet har stort studietilbud og store samlede ressurser. En felles høgskole gir større muligheter for utsatte, sårbare fagmiljøer. Det finnes fagområder der HiST har 2-3 stillinger. Det er for lite til å skape et forskningsmiljø. Problemet er avstanden mellom studiestedene. Det er et problem på HiNT og vil bli et enda større problem i en samlet institusjon.

Dersom en samler ressursene på HiNT og HiST, samordner og rasjonaliserer administrasjonen og undervisningen, og tar i bruk moderne kommunikasjonsteknologi, vil en samlet institusjon antakelig kunne etablere mastertilbud innenfor de fleste av profesjonsutdanningene på de to høgskolene. Det forutsetter imidlertid et entydig sammenfall mellom målsettinger og visjoner ved de to institusjonene.

Det har vært tett kontakt med HiNT over flere år der en har diskutert eventuell sammenslåing. Ledergruppene ved de to høgskolene har hatt et felles møte for å diskutere mulighetene for å videreutvikle samarbeidet med utgangspunkt i vedtakene i de to høgskolestyrene. Høgskoledirektørens vurdering er at dette nok vil kunne la seg realisere, men at det vil ta tid å få til en forankring i fagmiljøene i de to høgskolene. Foreløpig kan det synes som om det mangler noe på å få etablert de felles mål og visjoner som må være til stede før en kan gå videre med prosessen å bli en institusjon. I tillegg må det også gjøres et arbeid for å få politisk tilslutning til en slik høgskole i Nord-Trøndelag. En sammenslåing av HiST og HiNT vil derfor måtte ligge et stykke frem i tid.

Sammenslåing med NTNU

HiST har ambisiøse faglige mål om høyere grads utdanning, FoU innenfor profesjonsutdanningene og bibehold av høgskolekvalitet når det gjelder studieopplegget. Faglig og ressursmessig vil en sammenslåing med et universitet kunne gjøre det lettere å få realisert disse målene. NTNU er allerede HiST-miljøenes viktigste samarbeidspart. En

spørreundersøkelse som ble foretatt i forbindelse med diskusjonen om plassering av St.Olav viste at de faglige kontaktene mot NTNU er viktigere enn mot andre fagmiljø ved HiST.

HiST deler NTNUs visjon om å bli en internasjonalt anerkjent akademisk institusjon. På mange områder har NTNU oppnådd internasjonal anerkjennelse og NTNU-forskere har samarbeider med forskningsmiljø ved prestisjetunge forskningsinstitusjoner i andre land. En sammenslåing med NTNU vil bringe våre fag inn i en institusjonell sammenheng med sterke normer for vitenskapelig virksomhet, solid teoretisk og metodisk grunnlag for forskningen, et godt internasjonalt omdømme innenfor FoU og bringe oss nær en rekke fag med direkte relevans for våre profesjonsutdanninger.

Flere fagområder gir flere kontaktpunkter. Økt faglig bredde er i seg selv en styrke innenfor FoU og i rekrutteringssammenheng. En sammenslutning av NTNU og HiST skaper Norges mest mangfoldige universitet, et universitet med en bredere fagportefølje enn noe annet. Stavanger har en del av de samme fagene, men vil ha en mye mer begrenset størrelse og et mye snevrere fagtilbud. Universitetene i Bergen og Oslo fremstår som konservative og tradisjonelle. Tromsø vil alltid være hemmet av beliggenhet. NTNU/HiST blir ytterligere profilert som det moderne, for ikke å si postmoderne norske universitet med en internasjonal bred profil som har bibeholdt de akademiske verdiene, men har skaffet seg forskningmessig tyngde på områder av sentral betydning for et godt fungerende samfunn. Det blir et universitet som i tillegg til tyngde innenfor tradisjonelle akademiske disipliner også har forskningsvirksomhet rettet inn mot praktiske problemstillinger i små og mellomstore bedrifter, helse- og sosialsektoren, skolesektoren og offentlig forvaltning, - sektorer som legger beslag på store samfunnsressurser og som har et udekket behov for forskning som grunnlag for løsninger og prioriteringer.

Det er for eksempel behov for kunnskap om matematikkopplæring i grunnskolen, norskopplæring av barn av innvandrereforeldre, effekten av offentlige tiltak innen barnevern, rehabilitering av uføretrygdete, rusmiddelomsorg, omsorg for psykisk utviklingshemmede etc. Disse områdene vil nødvendigvis måtte bli gjenstand for kontinuerlig oppfølging og forskningsmessig behandling for å sikre god ressursutnyttelse. Utfordringen for HiSTs fagmiljø er å bli en tung FoU-institusjon innenfor disse områdene som i konkurranse med andre høyskoler og universitet kan konkurrere om bevilgninger fra EU, Forskningsrådet og andre eksterne finansieringskilder. Vurderingen av HiSTs fremtid vil måtte bygge på om våre fagmiljø vil stå sterkere i denne konkurransen som en del av et samlet HiST/NTNU, eller om vi vil være så hemmet innenfor en omfattende universitetsorganisasjon at vi vil lykkes bedre alene.

Studenter søker seg til de institusjonene som gir det bredeste tilbudet, og kan noen ganger følge samme mønster som kjøpesenterkunder. HiSTs fag har stor søkning. HiST er den 5. mest søkte utdanningsinstitusjon i Norge, men både NTNU og HiST har tapt terreng til Oslo og Vestlandet de senere årene. HiST har for eksempel tidligere vært nr 4 etter HiO, UiO og NTNU. HiST/NTNU vil samlet tilby et så bredt spekter av fag, og gi så mange kombinasjonsmuligheter og muligheter for studier på høyere grads nivå etter avslutningen av en yrkesutdanning at det i seg selv vil kunne virke positivt på rekrutteringen. En sammenslåing vil derfor kunne styrke Trondheim som studentby. På den annen side er HiST en profilert profesjonshøgskole med god søkning til de fleste studieretningene.

Det er stort overlapp mellom de to institusjonene faglig, men ikke når det gjelder konkrete fagtilbud og utdanninger. HiST har Norges største ingeniørutdanning. Også andre deler av

HiST har en sterkt naturvitenskapelig profil, gjennom bioingeniørstudiet, radiograf, fysioterapi, audiograf og næringsmiddelfag. I tillegg er vi den eneste lærerutdanninga som har lyktes med utdanning for lærere med spesialisering i realfag der vi tar opp 60 studenter hvert år. Helsefagene, sosialfagene og øk.adm. har alle sterke innslag av samfunnsfag, det er statsvitere, sosiologer, jurister, psykologer og pedagoger tilsatt som organisert på rette måten bør kunne styrke det samlede samfunnsvitenskapelige miljøet ved NTNU.

NTNU har to mastergrader, helsefag og sosialt arbeid som burde vært organisert sammen med tilsvarende grunnutdanninger ved HiST. Det ville styrket både bachelorutdanningen og masterutdanningen. Tar en utgangspunkt i HiSTs strategiske plan vil det ikke være tilfredsstillende for HiST å være leverandør av bachelorstudenter til masterstudine ved NTNU. Alternativet til å flytte disse masterstudiene over til HiST er antakelig at vi starter konkurrerende tilbud. Det er heller ikke tilfredsstillende for HiST å være underleverandør av enkelte kurs til NTNUs masterutdanninger. Først når en har masterstudentene som en del av miljøet og deltar aktivt i lærernes FoU-virksomhet, er engasjert som forskningsassistenter og blir rekruttert inn doktorgradsstillinger og arbeider som studentassistenter og kollokvieledere får en den får en den fulle effekten i eget fagmiljø.

Ved å utnytte totaliteten av HiSTs og NTNUs fagmiljø vil en kunne gjøre våre kandidater bedre rustet til å løse slike arbeidsoppgaver, og bygge opp forskningsmiljø som kan øke kunnskapene om sentral problemområder ute i samfunnet. Høgskolenes fagområder har ikke mer tidsuavhengige kunnskaper enn tradisjonelle akademiske disipliner og har ikke noe mindre behov for forskningsbasert oppdatert kunnskap enn de tradisjonelle universitetsdisiplinene.

Oppsummering - Trusler og muligheter

Så vel en videreføring av dagens ordning som nye organisatoriske løsninger inneholder både trusler og muligheter.

Muligheter

Generelt

Større påvirkningskraft gjennom en større institusjon

Sterkere politisk støtte

Sterkere påvirkningskraft nasjonalt for eksempel når det gjelder finansieringsmodellen

Høgskolestudiene får øket sin status

Et totalt sett bredere faglig tilbud

Bedre studentrekruttering

Styrket omdømme

En sammenslåing vil styrke den politiske støtten for samling av HiSTs fagmiljø på

Gløshaugen/ Øya-området.

Konkurrent blir samarbeidspart

Sterkere regionalt fokus

Bidra til et sterkere og mer sament Trøndelag

Grunnutdanninger

Effektivitet, dele på ressursinnsatsen

Utvidelse av studietilbud ved at en får et totalt sett større fagmiljø supplerer med fag fra andre fagmiljø

Pedagogisk utvikling
Studietilbud på nett
Større relevans og bedre kvalitet på studiene som følge av sterkere forskningsbasis

Høyere grads utdanninger

Deling av ressursinnsats
Skape tilstrekkelig store kull i et begrenset marked
Etablerer masterstudier som HiST alene ikke klarer å bære
Flere masterutdanninger
Doktorgradsutdanninger på profesjonsområdene
Konkurrent blir samarbeidspart

FoU

Større forskningsmiljø kan bygges opp gjennom internt finansierte prosjekt
Søknader til forskningsråd og andre eksterne finansieringskilder står sterkere
Større ekstern inntjening
Utvikle felles forskningsmiljø gjennom samordnet bruk av dr.stipend
Doktorgradsutdanningsprogram innenfor profesjonsutdanningene

Etter- og videreutdanning, fjernundervisning etc

Utvikling av kurs
Flere studenter på hvert kurs gir bedre økonomi
Større fagmiljø gir muligheter for et bredere kurstilbud

Trusler

Sjøråderetten forsvinner
Beslutningsveiene blir lengre
Særpreget forsvinner
Profesjonsutdanningene blir akademisert
Vi taper i den interne kampen om ressurser
Høgskolestudiene nedprioriteres til fordel for universitetsdisiplinene
På NTNU blir vi et B-lag
De regionale kreftene kommer til å trekke ressurser til Nord-Trøndelag
Universitetet er en ineffektiv organisasjon
Litt mindre seriøst kan en dele opp mye av argumentasjonen i en del klassiske stereotyper:

Spørsmålet om en sammenslutning med NTNU har blitt aktualisert ved at både NTNU og HiST nå arbeider med å samle virksomheten i området Gløshaugen/Øya. Vår lokalisering må ses i sammenheng med både NTNUs utbygging og spørsmålet om sammenslåing med NTNU. Selv om forholdet til NTNU jevnlig har vært diskutert i tidligere styre, spesielt i forbindelse med Strategisk plan, har en ikke hatt dette som sak i nåværende styre. En ønsker derfor i første omgang å få en prinsipiell diskusjon i styret for å ha et grunnlag for det videre arbeid med saken.

Forslag til vedtak:

Saken ble drøftet